

# SUUNNITELMA OPISKELIJAN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ

## 1. JOHDANTO

Lukiolain (714/2018) 40§ mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.

Kiusaamista, väkivaltaa, häirintää tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Tähän suunnitelmaan on koottu tietoa siitä, mitä tarkoitetaan kiusaamisella, väkivallalla ja häirinnällä. Suunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennalta ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi, ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan toteuttamiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022).

Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 23 §, lastensuojelulaki 471/2007 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014 35 §)

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus (lukiolaki 714/2018 40 §). Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisiä toimintamalleja. Lisäksi on perehdytettävä lukion henkilöstö ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehdittava tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

## KÄSITTEET

**Kiusaamisessa** samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa tai pahaa mieltä. Kiusaamisen ominaispiirteitä ovat toistuvuus, tietoisuus ja vallankäyttö: kiusattu on puolustuskyvytön kiusaajaan nähden. Kiusaaminen on ryhmäilmiö. Kiusaamista on esimerkiksi nimittely, haukkuminen, naurunalaiseksi tekeminen. Kiusaaminen voi olla fyysistä (töniminen tai lyöminen), omaisuuteen kohdistuvaa (tavaroiden ottaminen tai tahallinen tuhoaminen) tai epäsuoraa (ryhmän jäsenten manipulointi, ilkeiden juorujen tai valheiden levittäminen tai ryhmän ulkopuolelle sulkeminen). Kiusaamista voi tapahtua myös verkossa (verkkokiusaaminen, somekiusaaminen).

**Väkivalta** on fyysistä toimintaa, jonka tarkoituksena on vahingoittaa toista henkilöä. Tällaisia tekoja ovat lyöminen, potkiminen, kuristaminen, teräasein tai muiden kiellettyjen välineiden avulla tapahtuva vahingoittaminen.

**Häirinnäksi** määritellään tilanne, jossa luodaan esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen, alkuperään, vammaisuuteen tai muuhun tasa-arvo- tai yhdenvertaisuuslaissa säädettyyn syrjintäperusteeseen liittyvä toista henkilöä halventava, nöyryyttävä, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Häirintä voi ilmetä asiattomana vihjailuna ja loukkaavana käytöksenä sanoin tai teoin. Häirintää voi olla kirjoitettujen ja puhuttujen sanojen ja ilmaisujen lisäksi ihmisarvoa loukkaavan materiaalin esittäminen verkossa tai sosiaalisessa mediassa. Vähemmistöön kuuluminen lisää häirinnän riskiä merkittävästi.

**Seksuaalisella häirinnällä** tarkoitetaan sanallista, sanatonta, fyysistä tai muuta seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- seksuaalisesti vihjailevat ilmeet ja eleet
- epäasialliset seksuaaliset puheet, kaksimieliset vitsit
- toisen vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- epäasialliset, seksuaalista sisältöä sisältävät viestit ja puhelinsoitot
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt eri sosiaalisen median kanavissa
- fyysinen koskettelu tai lähentely ilman lupaa

**Seksuaalinen väkivalta** on aina rikos.

## 2. KIUSAAMISEN, VÄKIVALLAN JA HÄIRINNÄN ENNALTAEHKÄISY

Kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäistään kiinnittämällä huomiota jokaisen opiskelijan osallisuuteen oppilaitosyhteisössä. Yhdessä koko yhteisö pyrkii rakentamaan hyvää yhteishenkeä, jossa jokainen voi kokea olevansa tärkeä osa yhteisöä.

- Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan lukion toiminnan ja yhteisten tilaisuuksien suunnitteluun.
- Opiskelijat osallistuvat järjestyssääntöjen laatimiseen ja päivittämiseen aina kun se on tarpeen ja ajankohtaista.
- Lukiossa järjestetään Tutor-toimintaa. Tutor-toiminta osaltaan pyrkii osallisuuden tunteen vahvistamiseen ja turvallisuuden tunteen luomiseen.
- Opiskelijoiden poissaoloja seurataan tarkasti ja toistuvien tai pitkien poissaolojen syyt selvitetään.

Opintojen alkuvaiheessa kiinnitetään huomiota uusien opiskelijoiden ryhmäytymiseen ja hyvän yhteishengen luomiseen. Lukiossa järjestetään 1-2 ryhmäytymispäivää lukuvuoden alussa. Lisäksi ensimmäisen periodin aikana ryhmänohjausryhmä opiskelee yhtenä ryhmänä 3-4 opintojaksoa.

Ryhmänohjaajan mahdollisuuksia oppia tuntemaan ryhmänsä tuetaan ja toisaalta opiskelijan mahdollisuuksia ryhmäytyä ryhmänohjausryhmänsä jäseneksi tuetaan. Ryhmänohjaaja opettaa opintojen alussa omalle ryhmälleen yhden opintojakson ja tapaa ohjausryhmänsä opiskelijat viikoittain läpi koko lukion. Ryhmänohjaaja käy opiskelijoiden kanssa läpi järjestyssäännöt ja esittelee koulussa olemassa olevat toimintamallit kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttumisessa.

### 3. YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLTOTYÖN RYHMÄ

Opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen ja toteuttaminen sekä opiskeluhuollon koordinointi ja kehittäminen. Yhteisöllisen opiskeluhuollon lähtökohtana on mm. opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen.

Sipoon lukiossa opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat rehtori/apulaisrehtori, opinto-ohjaaja, opiskeluterveydenhoitaja, lukion kuraattori, lukion psykologi, tarvittaessa opiskelijoiden edustaja ja mahdollisuuksien mukaan opettajia tai muita asiantuntijoita. Kokouksia pidetään vähintään viisi kertaa lukuvuoden aikana (keskimäärin kerran periodissa) tai tarpeen mukaan. Rehtori kutsuu opiskeluhuoltoryhmän koolle, valmistelee kokouksen ja vastaa tietojen kirjaamisesta. Opiskeluhuoltoryhmässä kirjataan ylös esillä olevat yleiset asiat ohjeiden mukaisesti tietosuojaa ja salassapitoa koskevia säännöksiä noudattaen.

Opiskeluhuoltoryhmän jäsenet vastaavat kukin oman alansa asiantuntemuksesta. Opiskeluhuoltoryhmä tiedottaa toiminnastaan opiskelijoita, opettajia ja huoltajia. Tiedottamisen kanavia ovat mm. vanhempainillat, opinto-opas, ryhmänohjaustuokiot, internet sivut, Wilma ja opiskelijahuollon Instagram.

Opiskeluhuoltoryhmän omaa toimintaa arvioiva ja suunnitteleva kokous pidetään vähintään kerran lukuvuodessa. Ryhmän tehtävänä on laatia ja päivittää koulun opiskeluhuoltosuunnitelma ja muita opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä suunnitelmia. Opiskeluhuoltotyötä kehitetään opiskelijoilta ja huoltajilta saadun palautteen ja kyselyiden avulla. Kaikki työyhteisön jäsenet ovat omalta osaltaan vastuussa koulun työilmapiiristä. Esiin tulleisiin ongelmiin puututaan välittömästi ja avoimesti asianosaisten kesken keskustellen.

### 4. KIUZAAMISEEN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLI

#### **Ennaltaehkäisevä toiminta**

Koko kouluyhteisö on aina vastuussa koko ryhmän hyvinvoinnista. Kyse on osittain myös ilmapiiristä ja yleisestä toimintakulttuurista. Hiljainen hyväksyntä mahdollistaa kiusaamisen.

Koulussa tapahtuvassa toiminnassa kannustetaan kaikkien mukaan ottamiseen erilaisissa tilanteissa ja keskitytään ryhmäytymisen vahvistamiseen. Myös muilta paikkakunnilta tulevat osallistetaan.

Tieto kiusaamisesta mahdollistaa puuttumisen. Kannustetaan kertomaan havaitusta ja kohdatusta kiusaamisesta. Myös huoltajia kannustetaan tähän.

Nimettömin kyselyin kartoitetaan jatkuvasti tilannetta. Tällaisia kyselyitä ovat mm.

- kouluterveyskysely,
- hyvinvointikysely
- tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely.

### **Kiusaamistapauksen ilmettyä**

Koulu tiedottaa huoltajia kohdatusta ja myös epäilyistä kiusaamisesta ja pitää ajan tasalla.

Selvittämiskeskustelu käydään aina kun tulee epäily kiusaamisesta

- Ensin kiusatun kanssa
- Kiusaajan kanssa
- Myös huoltajia tulee informoida aina, kun edes epäily kiusaamistapauksesta herää
- Keskusteluista laaditaan muistio
- Yhteistapaaminen tilanteen mukaisesti
- Sovitaan jatkotoimista, mukaan lukien tiedottaminen niille, joita asia koskee, esim. opiskelijaa opettavat opettajat ja mahdollinen huoltajien mukaan ottaminen jatkokäsittelyssä

Pidetään seurantakeskustelu

- Ajankohta sovitaan jo selvittämiskeskustelussa
- Kaksi tai useampi seurantakeskustelu pidettävä, riittävän monta ja riittävän pitkän ajan kuluessa
- Ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tarvittaessa
- Tarvittaessa ilmoitus poliisiin tai lastensuojeluun

Mikäli on epäselvää, onko kyseessä riita, erimielisyys vai kiusaaminen, opiskeluhoolto voi ensin selvittää asiaa. Jos asiassa ilmenee kiusaamista, noudatetaan yllä olevaa mallia.

## **5. VÄKIVALTAAN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLI**

Jos koulussa tapahtuu tai on epäily väkivallasta tai väkivallan uhasta, otetaan aina yhteys poliisiin.

Tapahtuneesta ilmoitetaan aina alaikäisen opiskelijan huoltajalle. Täysi-ikäiseltä opiskelijalta tiedustellaan, kenelle muulle tapahtuneesta voisi ilmoittaa.

Tarvittaessa kutsuaan virkavalta paikalle rauhoittamaan väkivaltatilanne.

Lievä pahoinpitely on asianomistajarikos, josta pahoinpitelyn kohteeksi joutuvan on itse tehtävä rikosilmoitus poliisille ja vaadittava tekijälle rangaistusta. Pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely ovat virallisen syytteen alaisia rikoksia.

Koulun toimesta tiedotetaan alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai täysi-ikäistä opiskelijaa hänen oikeudestaan tehdä rikosilmoitus.

Jos väkivalta on järkyttänyt muita opiskelijoita, käsitellään tapahtunutta opiskelijoiden kanssa ja tiedotetaan tapahtuneesta koteihin.

Väkivallan uhri tai muutoin järkyttyneet opiskelijat ohjataan opiskeluhuollon palveluihin.

## 6. HÄIRINTÄÄN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLI

Opetushenkilöstö nimeää keskuudestaan häirintäyhdys henkilön.

Häirintäyhdys henkilö tarjoaa opiskelijoille tietoa häirinnästä ja sen ilmenemismuodoista sekä siitä, mistä saa apua. Myös terveystiedon oppitunneilla ja/tai ryhmänohjaajan tuokioissa voidaan jakaa häirinnästä ja siihen puuttumisesta tietoa.

Häirintää kohdannut ohjataan tarvittaessa opiskeluhuollon palveluihin.

## 7. SEURANTA

Opiskeluhoitoryhmä laatii lukuvuoden lopussa yhteenvedon siitä, kuinka monta kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilannetta lukuvuoden aikana on selvitetty.

Koulun tilannetta seurataan myös hyvinvointikyselyn ja kouluterveyskyselyn tulosten seurannan kautta.

Lukiossa toteutetaan oppilaitoksen hyvinvoinnin, turvallisuuden ja terveellisuuden tarkastus joka kolmas vuosi ja opiskelijoita osallistetaan myös tämän tarkastuksen puitteissa.

## 8. SUUNNITELMAAN PEREHDYTTÄMINEN JA SUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN

Henkilöstö ja opiskelijat perehdytetään tähän suunnitelmaan lukuvuoden alussa.

Suunnitelmasta tiedotetaan huoltajille ja yhteistyötahoille vanhempainilloissa ja lukion kotisivujen kautta.

Suunnitelma tarkistetaan, kun lukuvuoden päättyessä arvioidaan toimintaa.

Suunnitelmaa muutetaan ja täydennetään kun lainsäädäntö tai opetussuunnitelman muutos tätä edellyttää.

## Sipoon lukion järjestyssäännöt 1.8.2025 alkaen

Nämä ovat lukiolain 40§:n mukaiset järjestyssäännöt, joiden tarkoituksena on edistää sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Nämä säännöt on valmisteltu yhdessä opettajakunnan kanssa opiskelijakuntaa kuullen.

### Koulualue ja pysäköinti

Sipoon lukion koulualueeksi lasketaan Enterin kiinteistö ja kiinteistöön välittömästi liittyvä ja katuun rajautuva jalkakäytävä sekä Enterin viereinen HSL:n liityntäpysäköintipaikka. Ruokailu tapahtuu viereisessä Wessman-talossa. Myös ruokala lasketaan koulualueeksi.

Pysäköintipaikalla pysäköidään ajoneuvot lainmukaisesti ja merkittyihin pysäköintiruutuihin pitäen pelastus- ja poistumisväylät avoimina. Pienempiä ajoneuvoja pysäköidään siististi useampi samaan ruutuun. Näin saadaan pysäköintipaikkoja riittämään mahdollisimman monelle.

### Opiskelu

Opiskelijan on osallistuttava opetukseen. Jos opiskelija on opintojaksolta poissa ilman hyväksyttävää syytä, voidaan hänet ohjata korvaamaan poissaolo antamalla korvaavia tehtäviä itsenäisesti tehtäväksi tai esimerkiksi ohjaamalla hänet läksyjatkoille. Poissaolo voi johtaa myös opintojakson keskeytymiseen.

Oppitunneilla ei esiinnytä ulkovaatteissa. Koulun yhteisissä tilaisuuksissa esiinnyttään tilaisuuden luonteeseen sopivissa vaatteissa.

Opiskelijoille annetaan koulun puolesta käyttöön oppikirjoja, lainakirjoja sekä vuokratietokone. Koulun omaisuutta tulee kohdella huolellisesti ja välineet tulee säilyttää ja kuljettaa asianmukaisesti. Turmeltunut tai kadonnut oppikirja tai tietokone tulee korvata täysimääräisesti.

Opiskelijoille on varattu vapaatuntien aikaiseen työskentelyyn koulun aulatilat ja niillä olevat työpöydät, sohvut ja tuolit. Aulatilojen ja luokkien kalusteita tulee kohdella siististi.

Kaikki roskat on aina lajiteltava kierrätysastiaan niin sisällä kuin ulkona.

Opiskelijakunnan hallitukselle ja muulle opiskelijakunnalle on varattu yksi luokkatila vapaa-aika- ja kokoustilaksi. Tämän tilan siisteydestä vastaa opiskelijakunnan hallitus erikseen sopimallaan tavalla. Jos tilan siisteys ja järjestys ei pysy yllä, tila voidaan sulkea tilapäisesti.

Epäasiallisesta ja häiritsevästä käytöksestä, kiusaamisesta tai väkivallasta tai väkivallan uhasta tulee aina ilmoittaa välittömästi oppilaitosisännälle, opettajalle, rehtorille tai muulle henkilökunnan jäsenelle. Opettajakunta valitsee keskuudestaan yhden opettajan häirintäyhdyshenkilöksi.

Oppitunnit alkavat täsmällisesti työjärjestykseen merkittynä ajankohtana ja päättyvät kun opettaja tunnin päättää. Jos opettaja ei ole saapunut aloittamaan oppituntia 10 minuutissa työjärjestykseen merkitystä ajankohdasta, tulee ryhmästä valita joku opiskelija kysymään opettajaa opettajien työtilasta, rehtorilta, muulta opettajalta, opintosihteeriltä, oppilaitosisännältä tai muulta henkilökunnan jäseneltä.

## Käytös

Opiskelijan tulee käyttäytyä hyvien tapojen mukaisesti. Opiskelijan tulee noudattaa opiskelussa opettajan antamia ohjeita ja opinto-oppaassa ja Wilmassa tiedotettuja aikatauluja. Kullakin opintojaksolla annetaan erikseen myös kyseiseen opintojaksoon liittyviä sääntöjä. Oppitunneilla ja koulun tilaisuuksissa tai aulatiloissa ei saa häiriköidä esimerkiksi keskeyttämällä tai huutamalla. Häiritsevä opiskelija voidaan poistaa oppitunnilta, koulun tilaisuuksista tai koulun aulatiloista lain sallimilla tavoilla.

Opiskelija tekee tehtävänsä ajallaan ja itse, eikä luovuta laatimiaan aineistoja muille opiskelijoille ilman opettajan antamaa ohjeistusta. Opiskelija ei saa myöskään käyttää koulutehtävien tuottamiseen mitään lähdemateriaalia eikä tekoälyä mainitsematta käyttämäänsä lähdettä rehellisesti ja avoimesti. Tekoälyn käyttö ilman, että sen käyttöön on annettu lupa, katsotaan vilpiksi.

Vilppiä on myös toiselta opiskelijalta vastauksen tai avun pyytäminen tai sen antaminen esimerkiksi koetilanteessa. Vilpistä seuraa aina rangaistus, vähintään kyseisen suorituksen (kokeen tai arvioitavan tehtävän) uudelleen tekeminen. Törkeästä tai toistuvasta vilpistä voidaan määrätä koko opintojakso keskeytymään, sekä kirjallinen varoitus tai muu lukiolain määräämä rangaistus. Ylioppilaskokeiden vilpistä säädetään lainsäädännössä erikseen.

Kännyköiden käyttö oppitunnilla on aina kiellettyä, ellei siihen erikseen anneta lupaa. Kännykän luvaton esillä pitäminen oppitunnilla aiheuttaa aina oppitunnilta poistamisen ja poissaolomerkin.

Oppitunnilla kuvaaminen, videoiminen ja kaikenlainen taltioiminen sekä oppitunnilta suoratoistaminen on kielletty ilman erikseen sitä varten annettua lupaa.

Oppitunneilla keskitytään opiskeluun. Oppituntiaikaa ei käytetä esimerkiksi tietokoneella pelaamiseen tai omien asioiden hoitamiseen. Opiskelija voidaan poistaa luokasta, mikäli tietokoneen käytöstä tarvitsee toistuvasti huomauttaa.

## Päihteet

Tupakan, piipputupakan, sähkötupakan, nikotiinipussien ja nuuskan esilläpito, käyttäminen ja myyminen koulussa ja koulualueella on kielletty.

Alkoholin ja huumausaineiden esilläpito, käyttäminen ja myyminen koulussa ja koulualueella on kielletty.

Päihtyneenä tai huumausaineiden vaikutuksen alaisena esiintyminen on rangaistava teko.

## Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Kaikki opiskelijat ovat tasa-arvoisia riippumatta sukupuolesta, iästä, kielestä, etnisestä tai kansallisesta taustasta, seksuaalisesta suuntautumisesta, mielipiteistä tai terveydentilasta.

Syrjintä ja häirintä kaikissa muodoissaan on kiellettyä. Myös sellainen häirintä, jolla ei ole suoraa kohdetta välittömästi koulussa paikalla, esimerkiksi yleinen huutelu on kiellettyä, vaikka kukaan ei suoranaisesti edes loukkaantuisi tapahtuneesta.

Koko kouluyhteisölle on tärkeää hyvä yhteishenki ja yhdessä toimimisen kulttuuri.

## Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt

*Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.*

Päätöksen oppitunnilta poistamisesta tekee oppitunnin opettaja tai opintojakson opettajat yhdessä. Koulun muusta tilaisuudesta päätöksen poistamisesta tekee rehtori tai paikalla oleva opettaja tai opettajat yhdessä.

Luokasta tai tilaisuudesta poistamisesta tehdään kirjaus. Kertaluonteisesta poistamisesta kirjaus tehdään ilmoituksena tapahtuneesta rehtorille Wilma-viestinä tai tekemällä Wilmaan oppituntimerkintä poistamisesta. Toistuvasta poistamisesta tai erityisen törkeästä poistamisesta syystä tehdään lisäksi ilmoitus alaikäisen huoltajalle Wilma-viestinä. Viestiin kirjataan poistamisen syy tarkasti yksilöiden. Mikäli poistamisen syynä on päihteiden käyttö, noudatetaan lisäksi päihdeohjelmaan kirjattuja toimintatapoja.

Jos kyseessä on koulun ulkopuolella järjestettävä tilaisuus, on opiskelijan poistamisen jälkeen itse omakustanteisesti palattava takaisin. Alaikäisen ja oppivelvollisen opiskelijan kohdalla on varmistuttava siitä, että opiskelijalla on tosiasialliset taloudelliset ja muut mahdolliset keinot takaisin palaamiseen.

Opiskelijaa on kaikissa tilanteissa pyrittävä ennen poistamista kuulemaan sekä kehotuksella korjaamaan käytöstään ennen poistamista. Koulun muun tilaisuuden kuin oppitunnin sujuvan kulun varmistamiseksi kuuleminen voidaan kuitenkin tehdä myös poistamisen jälkeen.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus käyttää opiskelijan poistamiseksi sellaisia tarvittavia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina tilanteen uhkaavuus ja vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioiden. Voimakeinojen käytöstä tehdään aina kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle. Voimakeinojen käytössä ei saa liioitella (rikoslaki 39/1889).

Oppitunnilta poistaminen lasketaan oppitunnilta poissaoloksi.

Tässä kohdassa tarkoitettu päätöksestä ei voi valittaa.

Toistuvasta oppitunnilta poistamisesta opiskelija ohjataan opiskeluhoollon palveluihin.

***Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos hänet katsotaan turvallisuushakaksi itselleen tai muille, tai jos opetus vaikeutuu kohtuuttomasti häiritsevän käytöksen vuoksi.***

Päätöksen tekee rehtori opettajakuntaa ja opiskelijaa kuultuaan. Päätös ilmoitetaan opettajille ja asianomaiselle sekä alaikäisen tapauksessa myös hänen huoltajilleen Wilma-viestinä.

Tässä kohdassa tarkoitettu päätös ei ole päätös erottamisesta.

Tässä kohdassa tarkoitettu päätöksestä ei voi valittaa.

Opiskelija ohjataan opiskeluhuollon palveluihin. Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki.

Tässä yhteydessä tarkastellaan myös tarvetta lastensuojeluilmoituksen tekemiselle.

***Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai rikkoo järjestystä tai koulun järjestyssääntöjä tai menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.***

Ennen varoituksen antamista tulee opiskelijalle ja alaikäisen opiskelijan huoltajalle varata tilaisuus tulla kuulluksi.

Kuulemistilaisuudesta on tehtävä pöytäkirja, johon kirjataan yksilöidysti kurinpitotoimeen johtava teko tai laiminlyönti tai epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka tarkasti dokumentoituna ja selvitettynä.

Mikäli varoituksen kohteena on vilpallinen menettely arvosanaan vaikuttavan suorituksen yhteydessä, kyseinen suoritus katsotaan suorittamattomaksi ilman pätevää syytä. Esimerkiksi vilpistä kokeessa seuraa, että kyseisen opintojakson arvosanaksi annetaan K.

Kirjallisen varoituksen antamisesta päättää rehtori.

Kirjallinen varoitus annetaan viranhaltijapäätöksenä.

Päätökseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Opiskelija ohjataan opiskeluhuollon palveluihin.

Tässä yhteydessä tarkastellaan myös tarvetta lastensuojeluilmoituksen tekemiselle.

***Opiskelija, joka tekee vakavan järjestysrikkomuksen, tai jatkaa häiritsevää toimintaansa varoituksen saatuaan, voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, korkeintaan yhdeksi vuodeksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi.***

Päätöksen tekee koulutusjaosto opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa kuultuaan.

Päätökseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Päätös on lainvoimainen muutoksenhausta huolimatta vastakkaisen ratkaisun saapumiseen asti, ellei koulutuksen järjestäjä muuta päättä.

Opiskelija ohjataan opiskeluhuollon palveluihin.

Tässä yhteydessä tarkastellaan myös tarvetta lastensuojeluilmoituksen tekemiseen.

Erottamispäätöksen yhteydessä laaditaan yhdessä rehtorin ja opinto-ohjaajan sekä ryhmänohjaajan kanssa kirjallinen suunnitelma kouluun paluusta ja siinä yhteydessä tehtävistä toimenpiteistä. Lisäksi laaditaan kirjallinen suunnitelma erottamisen aikana käytettävissä olevista tukimuodoista ja siitä, kuka niitä antaa.

Opiskelijalle on järjestettävä opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki.

***Rehtorilla tai opettajalla on yhdessä ja erikseen oikeus ottaa työpäivän aikana opiskelijalta haltuun kielletty esine tai aine.***

Esineen tulee olla sellainen, jonka hallussapito on kielletty laissa, tai jos voidaan katsoa, että opiskelija esineellä vaarantaa omansa tai muiden turvallisuuden tai muiden omaisuutta.

Esineen hallussapidolle ei löydy mitään hyväksyttävää syytä.

Jos esine tai aine voi vaarantaa muiden turvallisuuden, rehtorilla ja opettajalla on oikeus ottaa esine haltuunsa tarvittaessa kohtuullisin voimakeinoin.

Voimakeinojen käytöstä tehdään aina kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle.

Haltuunotosta tehdään haltuunottopöytäkirja, jossa mainitaan paitsi haltuun otettu esine tai aine ja haltuun ottamisen syy ja ajankohta, myös tapa ja aika, jolloin esineen tai aineen voi saada takaisin.

Haltuunottopöytäkirja toimitetaan rehtorille, opiskelijalle ja alaikäisen opiskelijan huoltajalle.

Esineet ja tavarat voidaan päättää luovuttaa myös alaikäisen huoltajalle. Jos huoltaja ei nouda esineitä, ne hävitetään hävityspöytäkirja tehden kolmen kuukauden kuluttua.

Takaisinluovutus opiskelijalle itselleen tulee tehdä mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään työpäivän päättyessä.

Huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset, kaasusumuttimet ja räjähteet luovutetaan välittömästi poliisille.

Toimenpide tulee tehdä opiskelijan henkilökohtaista koskemattomuutta ja yksityisyyttä kunnioittaen ja mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisuutta noudattaen.

Toimenpiteen käyttöä tulee harjoitella säännöllisesti opettajainkokouksissa.

***Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä ja erikseen oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, jos on syytä epäillä löytyvän kiellettyjä aineita tai esineitä, tai aineita tai esineitä, joilla voidaan vaarantaa opiskelijan omaa tai toisten turvallisuutta, mikäli on ilmeistä, että opiskelijalla voisi tällaisia aineita tai esineitä olla, ja jos opiskelija kieltäytyy pyynnöstä huolimatta niitä luovuttamasta tai ei muutoin luotettavasti osoita, ettei hänellä sellaisia ole.***

Opiskelijalle tulee tarkasti kertoa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla samaa sukupuolta.

Paikalla tulee tarkastajan lisäksi olla toinen henkilökunnan jäsen.

Opiskelijalla on oikeus pyytää haluamaansa henkilökunnan jäsentä toiseksi henkilökunnan jäseneksi, jos tämä on välittömästi saapuvilla.

Toisen henkilökunnan jäsenen paikallaolosta voidaan poiketa, jos ketään ei ole paikalla ja jos tilanne sitä vaatii.

Tarkastuksesta laaditaan yksityiskohtainen tarkastuspöytäkirja, tilanteen kiireellisyyden niin vaatiessa jälkikäteen.

Toimenpide tulee tehdä opiskelijan henkilökohtaista koskemattomuutta ja yksityisyyttä kunnioittaen ja mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisuutta noudattaen.

Toimenpiteen käyttöä tulee harjoitella säännöllisesti opettajainkokouksissa.

***Ylioppilastutkinnon kokeita koskevista kurinpitomenettelyistä säädetään laissa ja ylioppilastutkintolautakunnan yleisissä ohjeissa erikseen.***

Ylioppilastutkinnon kokeisiin liittyvän päätöksen siitä, että kokelas menettää oikeutensa osallistua meneillään olevaa tutkintokertaa seuraavan tutkintokerran kokeisiin, tekee ohjeiden mukaan koulutuksen järjestäjän monijäseninen toimielin.

***Kiusaamistapauksessa tulee opettajan tai rehtorin ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.***

Kiusaamis-, syrjintä- ja häirintätapauksia seurataan säännöllisesti toteutettavilla kouluterveys-, yhdenvertaisuus-, tasa-arvo- ja hyvinvointikyselyillä. Lisäksi jos kiusaamista havaitaan tai siitä kerrotaan opettajalle tai rehtorille, tulee tapaukseen puuttua välittömästi kirjaamalla kuvaus tapahtuneesta.

Kuvaukseen kirjataan tapahtumisaika, -paikka, osalliset, asiaa hoitavat vastuuhenkilöt, sekä suunnitelma tapauksen jatkohoidosta ja seurannasta. Tapauksesta tiedotetaan sekä epäillyn että kohteena olevan opiskelijan huoltajia tai muita laillisia edustajia.

Kiusaamistapauksen johdosta kootaan tarvittaessa tapausta käsittelevä toimintaryhmä ryhmänohjaajan johdolla. Toimintaryhmä voi toimia yhteistyössä opiskeluhuollon kanssa.

***Periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä***

Kurinpitokeinojen käyttämistä ohjaavat Suomen perustuslaissa (731/1999) ja hallintolaissa (434/2003) säädetyt hallinnon oikeusperiaatteet.

Yhdenvertaisuusperiaate velvoittaa opiskelijoiden tasapuoliseen kohteluun, johdonmukaisuuteen ja syrjimättömyyteen. Tarkoitussidonnaisuuden periaatteen mukaan kurinpitokeinoja voi käyttää ainoastaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

Rankaisemisen tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Kurinpitotoimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden ja ankaruudeltaan oikeassa suhteessa perusteena olevan teon moitittavuuteen nähden.

Kaikissa tilanteissa tulee vahvistaa ja vaalia viranomaisen toiminnan oikeellisuutta ja virheettömyyttä.

Henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä.

Henkilökunta perehdytetään näihin ohjeisiin ja toimintatapoihin opetussuunnitelman astuessa voimaan.

Toimintatavoista muistutetaan aina lukuvuoden alkaessa. Uudet henkilökunnan jäsenet perehdytetään suunnitelmaan perehdytyksen yhteydessä.

### ***Suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoilla***

Suunnitelma tulee julkisesti nähtäville osana opetussuunnitelmaa koulun kotisivuille. Järjestyssäännöt liitetään osaksi uusille opiskelijoille jaettavaa opinto-opasta. Opinto-oppaassa myös kuvaillaan käytössä olevia kurinpitokeinoja.

### ***Yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa***

Huoltajia kehoitetaan myös tutustumaan opinto-oppaaseen. Poliisiviranomaisiin ollaan yhteydessä ajankohtaisten asioiden esiin noustessa tarpeen mukaan.

Terveysviranomaiset osallistuvat tarpeen mukaan opiskeluhuollon edustajina opiskelijoiden kurinpidollisten toimenpiteiden valmisteluun ja täytäntöönpanoon.

### ***Menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten***

Suunnitelman toimivuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain lukuvuoden päättyessä ja uutta lukuvuotta suunniteltaessa. Tarvittaessa ja erityisesti mahdollisten lakimuutosten jälkeen suunnitelmaan tehdään täydennyksiä ja korjauksia. Opiskeluhoitoryhmä antaa arvionsa ehdotetuista muutoksista. Muutokset liitetään lukuvuosisuunnitelman liitteeksi ja hyväksymisen jälkeen päivitetään myös osaksi ajantasaista opetussuunnitelmaa.